

Міністерство освіти і науки України
Чернігівський промислово - економічний коледж
Київського національного університету технологій та дизайну

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора з НР

_____Л.М.Рославець

_____ 20__ р.

**Методичні вказівки щодо організації
самостійної роботи студентів
з дисципліни
Етика та психологія ділових відносин
для студентів 3 курсу
спеціальності:**

071 «Облік і оподаткування»

Уклав

О.М. Гайдей

Розглянуто та схвалено
на засіданні циклової комісії
гуманітарних та
соціально-економічних дисциплін
Протокол № _____
від „_____” _____ 20__ р.

Голова циклової комісії

О.М.Дрозд

САМОСТІЙНЕ ЗАНЯТТЯ № 1

ТЕМА: Свідомість та психіка.

Питання, що виносяться на самостійне вивчення:

- 1 Поняття про психіку. Фізіологічні основи психіки людини.
- 2 Розвиток психіки тварин та людини.
- 3 Поняття про свідомість. Структура свідомості та її основні характеристики.

Література:

- 1 Маклаков А.Г. Общая психология: Учебник для вузов. – СПб.: Питер, 2010. – 583с.
- 2 Загальна психологія: Підручник/ О.В.Скрипченко, Л.В.Долинська, З.В.Огороднійчук. – К.: Либідь, 2005. – 464с.
- 3 Загальна психологія./ За редакцією академіка С.Д.Максименка. Підручник. – 2-ге вид., - Вінниця: Нова книга, 2004. – 704с.
- 4 Основи психології: Навч. посібник для студентів вищих навч. закладів/ А.І.Веракіс, Ю.І.Завалевський, К.М.Левківський. – Х.- К.,2005. – 416с.

Питання для самоконтролю:

- 1 Розкрийте поняття «Психіка»?
- 2 Вкажіть основні етапи розвитку психіки людини?
- 3 Охарактеризуйте загальну будову нервової системи людини, її центральну та периферичну частину?
- 4 Чим відрізняється психіка людини від психіки тварин?
- 5 Дайте визначення поняття «свідомості» як вищого рівня психічного відображення дійсності?
- 6 Охарактеризуйте основні складові в структурі свідомості?

САМОСТІЙНЕ ЗАНЯТТЯ № 2

ТЕМА: Пізнавальні психічні процеси особистості.

Питання, що виносяться на самостійне вивчення:

- 1 Основні властивості відчуттів. Сенсорна адаптація
- 2 Види сприйняття та їх характеристика .
- 3 Процеси пам'яті. Раціональні прийоми запам'ятовування.
- 4 Поняття про увагу. Види уваги, їх характеристика.
- 5 Властивості уваги і їх розвиток в професійній діяльності.

Література:

- 1 Маклаков А.Г. Общая психология: Учебник для вузов. – СПб.: Питер, 2010. – 583с.
- 2 Загальна психологія: Підручник/ О.В.Скрипченко, Л.В.Долинська, З.В.Огороднійчук. – К.: Либідь, 2005. – 464с.
- 3 Загальна психологія./ За редакцією академіка С.Д.Максименка. Підручник. – 2-ге вид., - Вінниця: Нова книга, 2004. – 704с.

- 4 Основи психології: Навч. посібник для студентів вищих навч. закладів/ А.І.Веракіс, Ю.І.Завалевський, К.М.Левківський. – Х.- К.,2005. – 416с.

Питання для самоконтролю:

- 1 Що таке сенсорна адаптація?
- 2 Вкажіть основні властивості відчуттів?
- 3 Охарактеризуйте основні види сприйняття?
- 4 Визначте, що таке увага? Яким чином увага пов'язана з іншими пізнавальними процесами?
- 5 Які головні властивості уваги?
- 6 Які є види уваги?
- 7 Охарактеризуйте запам'ятовування як процес пам'яті?
- 8 В чому виявляються процеси зберігання та забування?

САМОСТІЙНЕ ЗАНЯТТЯ № 3

ТЕМА: Емоційно - вольова сфера особистості.

Питання, що виносяться на самостійне вивчення:

- 1 Поняття про емоції і почуття.
- 2 Основні емоційні стани і їх зовнішній вираз.
- 3 Види почуттів і їх формування в професійній діяльності.

Література:

- 1 Маклаков А.Г. Общая психология: Учебник для вузов. – СПб.: Питер, 2010. – 583с.
- 2 Загальна психологія: Підручник/ О.В.Скрипченко, Л.В.Долинська, З.В. Огороднійчук. – К.: Либідь, 2005. – 464с.
- 3 Загальна психологія./ За редакцією академіка С.Д.Максименка. Підручник. – 2-ге вид., - Вінниця: Нова книга, 2004. – 704с.
- 4 Основи психології: Навч. посібник для студентів вищих навч. закладів/ А.І.Веракіс, Ю.І.Завалевський, К.М.Левківський. – Х.- К.,2005. – 416с.

Питання для самоконтролю:

- 1 У чому полягає відмінність між емоціями та почуттями?
- 2 Охарактеризуйте основні види почуттів?
- 3 Охарактеризуйте основні емоційні стани?
- 4 Дайте характеристику вищим почуттям людини?
- 5 Назвіть фактори, що обумовлюють формування позитивних та негативних емоцій?
- 6 В чому заключається різниця в емоційних проявах людей?

САМОСТІЙНЕ ЗАНЯТТЯ № 4

ТЕМА: Емоційно - вольова сфера особистості.

Питання, що виносяться на самостійне вивчення:

- 1 Поняття про волю.
- 2 Характеристика та структура вольових дій.
- 3 Вольові якості особистості, їх розвиток. Особливості прояву волі в професійній діяльності.

Література:

- 1 Маклаков А.Г. Общая психология: Учебник для вузов. – СПб.: Питер, 2010. – 583с.
- 2 Загальна психологія: Підручник/ О.В.Скрипченко, Л.В.Долинська, З.В. Огороднійчук. – К.: Либідь, 2005. – 464с.
- 3 Загальна психологія./ За редакцією академіка С.Д.Максименка. Підручник. – 2-ге вид., - Вінниця: Нова книга, 2004. – 704с.
- 4 Основи психології: Навч. посібник для студентів вищих навч. закладів/ А.І.Веракіс, Ю.І.Завалевський, К.М.Левківський. – Х.- К.,2005. – 416с.

Питання для самоконтролю:

- 1 У чому полягає відмінність між емоціями та почуттями?
- 2 Розкрийте зміст волі як процесу свідомого регулювання поведінки?
- 3 Прослідкуйте зв'язок між вольовими діями та почуттями?
- 4 Розкрийте зміст структурних компонентів вольових дій?
- 5 Які чинники, на вашу думку, справляють найбільший вплив на розвиток волі людини?
- 6 У чому полягає слабкість волі і які її причини?

САМОСТІЙНЕ ЗАНЯТТЯ №5

ТЕМА: Психічні стани особистості та їх регуляція.

Питання, що виносяться на самостійне вивчення:

- 1 Сутність психічних станів. Класифікація психічних станів та їх характеристика.
- 2 Емоційний стрес і регуляція емоційних станів.

Література:

- 1 Маклаков А.Г. Общая психология: Учебник для вузов. – СПб.: Питер, 2010. – 583с.
- 2 Загальна психологія: Підручник/ О.В.Скрипченко, Л.В.Долинська, З.В.Огороднійчук. – К.: Либідь, 2005. – 464с.
- 3 Загальна психологія./ За редакцією академіка С.Д.Максименка. Підручник. – 2-ге вид., - Вінниця: Нова книга, 2004. – 704с.
- 4 Основи психології: Навч. посібник для студентів вищих навч. закладів/ А.І.Веракіс, Ю.І.Завалевський, К.М.Левківський. – Х.- К.,2005. – 416с.

Питання для самоконтролю:

- 1 Чому стрес вважають неспецифічною реакцією організму?
- 2 Вкажіть умови виникнення стресу?
- 3 Вкажіть механізми регуляції психічних станів?
- 4 За якими принципами класифікуються психічні стани?

5 Охарактеризуйте зовнішні вияви психічних станів у людини?

САМОСТІЙНЕ ЗАНЯТТЯ № 6

ТЕМА: Психологія особистості.

Питання, що виносяться на самостійне вивчення:

- 1 Теорії особистості.
- 2 Спрямованість та мотиви поведінки особистостію

Література:

- 1 Маклаков А.Г. Общая психология: Учебник для вузов. – СПб.: Питер, 2010. – 583с.
- 2 Загальна психологія: Підручник/ О.В.Скрипченко, Л.В.Долинська, З.В.Огороднійчук. – К.: Либідь, 2005. – 464с.
- 3 Загальна психологія./ За редакцією академіка С.Д.Максименка. Підручник. – 2-ге вид., - Вінниця: Нова книга, 2004. – 704с.
- 4 Основи психології: Навч. посібник для студентів вищих навч. закладів/ А.І.Веракіс, Ю.І.Завалевський, К.М.Левківський. – Х.- К.,2005. – 416с.

Питання для самоконтролю:

- 1 Охарактеризуйте основні теорії особистості?
- 2 У чому полягає сутність спрямованості особистості? Чи можна розуміти спрямованість людини як прояв усіх притаманних їй спонукань?
- 3 У чому може виявлятися позитивна і негативна установка в житті людини? Чи можна формувати її цілеспрямовано і як саме?
- 4 Яку роль відіграють інтереси в діяльності людини?
- 5 Охарактеризуйте основні види мотивів? З'ясуйте їх вплив на формування особистості?

САМОСТІЙНЕ ЗАНЯТТЯ № 7

ТЕМА: Психологічна характеристика діяльності.

Питання, що виносяться на самостійне вивчення:

- 1 Поняття про діяльність. Структура діяльності.
- 2 Основні види діяльності, їх психологічні особливості.
- 3 Способи діяльності. Формування вмінь та навичок.

Література:

- 1 Маклаков А.Г. Общая психология: Учебник для вузов. – СПб.: Питер, 2010. – 583с.
- 2 Загальна психологія: Підручник/ О.В.Скрипченко, Л.В.Долинська, З.В.Огороднійчук. – К.: Либідь, 2005. – 464с.
- 3 Загальна психологія./ За редакцією академіка С.Д.Максименка. Підручник. – 2-ге вид., - Вінниця: Нова книга, 2004. – 704с.
- 4 Основи психології: Навч. посібник для студентів вищих навч. закладів/ А.І.Веракіс, Ю.І.Завалевський, К.М.Левківський. – Х.- К.,2005. – 416с.

Питання для самоконтролю:

- 1 Якими є головні компоненти діяльності?
- 2 У чому полягає суть процесу екстеріоризації дії?
- 3 У чому полягає суть процесу інтеріоризації дії?
- 4 Якою є послідовність етапів формування навички?
- 5 Якими є характерні ознаки гри як різновиду діяльності?
- 6 Якими є характерні ознаки навчання як різновиду діяльності?
- 7 Якими є характерні ознаки праці як різновиду діяльності?

САМОСТІЙНЕ ЗАНЯТТЯ 8

Тема: Індивідуальні особливості особистості в поведінці, діяльності, спілкуванні.

Питання, що виносяться на самостійне вивчення:

- 1 Поняття про темперамент.
- 2 Типи темпераменту і їх психологічна характеристика.
- 3 Поняття про характер. Структура характеру.
- 4 Поняття про здібності. Види здібностей.

Питання для самоконтролю:

- 1 Якими властивостями психічної діяльності характеризується темперамент?
- 2 У чому виявляються особливості поведінки інтроверта?
- 3 У чому виявляються властивості поведінки екстроверта?
- 4 Які типи темпераментів найкраще суміщуються в сумісній діяльності?
- 5 Якими є головні компоненти здібностей?
- 6 У чому виявляються якісні відмінності у здібностях людей?
- 7 Що зумовлює розвиток здібностей особистості?
- 8 Як пов'язані між собою темперамент та характер?
- 9 Які компоненти можна виокремити в структурі характеру?

Література:

- 1 Маклаков А.Г. Общая психология: Учебник для вузов. – СПб.: Питер, 2010. – 583с.
- 2 Психология и этика делового общения: Учебник для ВУЗов / под ред. проф. Лавриненко. – 4-е изд., перераб. и доп. – М.: ЮНИТИ – ДАНА, 2003.
- 3 Загальна психологія./ За редакцією академіка С.Д.Максименка. Підручник. – 2-ге вид., - Вінниця: Нова книга, 2004. – 704с.
- 4 Основи психології: Навч. посібник для студентів вищих навч. закладів/ А.І.Веракіс, Ю.І.Завалевський, К.М.Левківський. – Х.- К.,2005. – 416с.
- 5 Хміль Ф.І. Ділове спілкування: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: „Академвидав”, 2004.

САМОСТІЙНЕ ЗАНЯТТЯ № 9

Тема: Психологія групи.

Питання, що виносяться на самостійне вивчення:

- 1 Групи та їх класифікація
- 2 Рівні розвитку групи.

3 Динамічні процеси в малій групі.

Питання для самоконтролю:

- 1 За якими ознаками виділяються групи?
- 2 Яка група може виступати для особистості референтною?
- 3 У чому полягає істотна відмінність між офіційним та неофіційним лідером?
- 4 У чому полягає суть методу соціометрії Дж.Морено?
- 5 Які рівні проходить колектив протягом свого розвитку?

Література:

- 1 Маклаков А.Г. Общая психология: Учебник для вузов. – СПб.: Питер, 2010. – 583с.
- 2 Загальна психологія: Підручник/ О.В.Скрипченко, Л.В.Долинська, З.В.Огороднійчук. – К.: Либідь, 2005. – 464с.
- 3 Загальна психологія./ За редакцією академіка С.Д.Максименка. Підручник. – 2-ге вид., - Вінниця: Нова книга, 2004. – 704с.
- 4 Основи психології: Навч. посібник для студентів вищих навч. закладів/ А.І.Веракіс, Ю.І.Завалевський, К.М.Левківський. – Х.- К.,2005. – 416с.

САМОСТІЙНЕ ЗАНЯТТЯ № 10

ТЕМА: Міжособові відносини в колективі. Поняття про корпоративну культуру.

Питання, що виносяться на самостійне вивчення:

- 1 Морально-психологічний клімат в колективі. Методи вивчення морально-психологічного клімату.
- 2 Система міжособових відносин в колективі.
- 3 Поняття про корпоративну культуру.

Література:

- 1 Шеломенцев В.Н., Этикет и культура общения: Учебн. пособие. – Киев: ООО „Обериг”, 1995.
- 2 Психология и этика делового общения: Учебник для ВУЗов / под ред. проф. Лавриненко. – 4-е изд., перераб. и доп. – М.: ЮНИТИ – ДАНА, 2003.
- 3 Орбан – Лембрик Л.Е., Соціальна психологія. Книга 1.- Київ: „Либідь”, 2004.- 573с.
- 4 Чмут Г.К., Чайка Г.Л.: Етика ділового спілкування: навч. посібник. – 2 вид., - К.: Викар, 2002. – 223с.

Питання для самоконтролю:

- 1 Яким чином морально - психологічний клімат колективу впливає на ефективність виробничої діяльності?
- 2 Вкажіть фактори, які впливають на формування МПК?
- 3 Якими методами можна дослідити морально – психологічний клімат колективу?
- 4 Охарактеризуйте поняття корпоративної культури?
- 5 Яким чином відбувається формування корпоративної культури конкретного підприємства?

САМОСТІЙНЕ ЗАНЯТТЯ № 11

ТЕМА: Конфлікти в ділових стосунках та шляхи їх розв'язання.

Питання, що виносяться на самостійне вивчення:

- 1 Стратегії поведінки в конфліктній ситуації.
- 2 Способи розв'язання конфліктних ситуацій.
- 3 Типи конфліктних особистостей.

Література:

- 1 Орбан – Лелебрик Л.Є.. Психологія управління: посібник. – К.: академвидав, 2003.
- 2 Тарнавська Н.П., Пушкар Р.М.. Менеджмент: Теорія і практика: Підручник для ВУЗів. – Тернопіль: карт-бланш, 1997.
- 3 Чмут Г.К., Чайка Г.Л.: Етика ділового спілкування: навч. посібник. – 2 вид., - К.: Викар, 2002.
- 4 Бороздина Г.В. Психологія делового общения: Учебн. пособие. – 2-е изд. – М.: Инфра – М -, 2001.

Питання для самоконтролю:

- 1 Проаналізуйте основні риси поведінки конфліктних особистостей?
- 2 Які прийоми необхідно застосовувати при взаємодії з конфліктною особистістю
- 3 Які основні джерела та причини виникнення конфліктів в організації?
- 4 Охарактеризуйте можливі способи розв'язання конфліктних ситуацій?
- 5 Охарактеризуйте основні стилі поведінки особистості в умовах конфлікту.

САМОСТІЙНЕ ЗАНЯТТЯ № 12

ТЕМА: Етикет ділового спілкування.

Питання, що виносяться на самостійне вивчення:

- 1 Форми обговорення ділових проблем: переговори, нарада, збори, «мозковий штурм», ділова доповідь.
- 2 Професійна етика. Норми професійних ділових відносин.
- 3 Правила поведінки службовців і керівника.
- 4 Етика та етикет у взаємовідносинах з клієнтами та партнерами п бізнесу.

Література:

- 1 Хміль Ф.І.. Ділове спілкування: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: „Академвидав”, 2004.- 278с.
- 2 Шеломенцев В.Н., Этикет и культура общения: Учебн. пособие. – Киев: ООО „Обериг”, 1995.
- 3 Гриценко Т.Б., Гриценко С.П., Іщенко Т.Д., Мельничук Т.Ф., Етика ділового спілкування: Навч. Посібник.- К.: Центр учбової літератури, 2007 – 344с.
- 4 Чмут Г.К., Чайка Г.Л.: Етика ділового спілкування: навч. посібник. – 2 вид., - К.: Викар, 2002. – 223с.

- 5 Психология и этика делового общения: Учебник для ВУЗов / под ред. проф. Лавриненко. – 4-е изд., перераб. и доп. – М.: ЮНИТИ – ДАНА, 2003.

Питання для самоконтролю:

- 1 Обґрунтуйте, чому професійні дискусії мають особливе значення в діловому житті?
- 2 Які є різновиди зборів? На які етапи можна розділити збори?
- 3 Як повинен готуватися до зборів промовець?
- 4 Вкажіть різновиди доповідей?
- 5 Якою може бути структура доповіді?
- 6 Вкажіть способи впливу на аудиторію під час доповіді?
- 7 Які етичні норми поведінки необхідні працівникам будь-якої організації для успішної роботи з клієнтами?
- 8 Дайте визначення службового етикету?
- 9 Які правила етикету в колективі Ви вважаєте найбільш доречними?
- 10 Які етичні норми поведінки повинні бути притаманні керівникові?

САМОСТІЙНЕ ЗАНЯТТЯ 13

Тема: Імідж ділової людини.

Питання, що виносяться на самостійне вивчення:

- 1 Візитні картки.
- 2 Ділові подарунки.
- 3 Діловий одяг.

Питання для самоконтролю:

- 1 Які функції виконують візитні картки в діловому спілкуванні?
- 2 Вкажіть типи візитних карток та різницю між ними?
- 3 Які речі можна дарувати в якості ділового подарунка?
- 4 Які подарунки в ділових відносинах є неприпустимими і чому?
- 5 Охарактеризуйте основні етичні вимоги до зовнішнього вигляду ділового чоловіка, жінки?

Література

- 1 Шеломенцев В.Н., Этикет и культура общения: Учебн. пособие. – Киев: ООО „Обериг”, 1995.
- 2 Все об этикете. Книга о нормах поведения в любых жизненных ситуациях. Серия „1000 секретов успеха”. Ростов-на-дону: „Феникс”, 1997.
- 3 Деловой этикет: - 2-е изд.-К.: „Альтерпрес”, 2001.
- 4 Хміль Ф.І. Ділове спілкування: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: „Академвидав”, 2004.
- 5 Осовська Г.В.. Комунікації в менеджменті: курс лекцій. – К.: „Кондор”, 2003.